

Nr 1008

Av herr Oskarson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 110, angående vissa anslagsfrågor rörande försvaret för budgetåret 1967/68.

I proposition 110 tar departementschefen upp befälsstatsdelegationens betänkande angående antalet tjänster vid arméns specialtruppslag och i detta sammanhang den militära utbildningsorganisationen i allmänhet. I sitt ställningstagande ansluter sig departementschefen till utredningens principiella resonemang till förmån för att utbildningsorganisationen från början skall utformas så att de värnpliktiga uppträder och verkar i enheter som så nära som möjligt ansluter till det förband där den värnpliktige efter utbildningen skall krigsplaceras. Detta innebär ett stelt fasthållande vid förbandssystemet kontra ett modifierat linjesystem (stationssystem); en uppfattning som vi icke helt kan ansluta oss till.

Statskontoret framför bl. a. att ett strikt genomförande av utbildningen i förbandssystem kan komma att medföra att behovet av utbildningsanordningar och lektionssalar starkt ökar. Ur statskontorets remissyttrande över befälsstatsdelegationens betänkande vill vi anföra följande. »Utbildningsorganisationens lämpligaste utformning behandlas av delegationen som härvid närmast belyser bl. a. dels linjesystem kontra förbandssystem, dels befälsbehovet vid plutonerna. Däremot redovisas icke några överväganden och slutsatser rörande den från befälsökonomiska och rationella utbildnings-synpunkter lämpliga storleken av bl. a. plutonen. Enligt statskontorets mening hade en sådan redovisning varit av värde icke minst som bakgrund till en bedömning av delegationens typorganisationer. Såvitt statskontoret kunnat finna föreligger risk att ett strikt tillämpande av förbandssystemet redan från början av de värnpliktigas grundutbildning kommer att medföra ökat behov av utbildningsanordningar samt omplacering av personal.»

Underbefälsförbundet pekar i sin tur i sitt remissyttrande på de fördelar som kan vinnas genom en utbildning av mera stationär art då det gäller att utnyttja äldre underbefäl än ett renodlat förbandssystem ger utrymme för.

Underbefälsförbundet anför fortsättningsvis: »Förbundet har för sin del, när denna fråga tidigare varit föremål för uppmärksamhet, pekat på de möjligheter att lösa problematiken som ligger i att genomföra sådana förändringar i fråga om utbildningsorganisation och utbildningsmetodik, att praktiska förutsättningar skapas för ett förlängt utnyttjande av personalen i utbildningsarbetet. Vad som föresvävat förbundet är ett relativt långt dri-

vet stationssystem, som innebär att betydande delar av utbildningen bryts ut ur sitt förbandssammanhang och meddelas eleverna/de värnpliktiga i för speciella ämnen och/eller utbildningsgrenar sammanhållna 'klasser' eller avdelningar, där särskilda lärare, specialinstruktörer, utnyttjas och där utbildningen blir relativt stationär och skolmässig. Inom förbandets ram skulle med denna anordning, för att största effekt skulle nås, bedrivas endast sådan huvudsakligen i ena eller andra formen tillämpad utbildning, som är oavvisligen beroende av förbandssammanhanget och förbandsmiljön för att bli meningsfull.»

Arméchefen framhåller i sitt remissvar att varje förbandschef måste ha frihet att mot bakgrund av allmänna riktlinjer organisera utbildningen på det med hänsyn till målet för utbildningen, befälstillgången och övriga lokala förhållanden lämpligaste sättet.

Vi delar de åsikter som framförts av ovan refererade remissinstanser och anser att en modifiering av det av delegationen förordade förbandssystemet bör övervägas. Vi kan alltså icke helt ansluta oss till departementschefens ensidiga ställningstagande för delegationens förslag på detta område.

I och med utbyggande av utbildningsanordningar — såväl inomhusanläggningar som utomhus — är det naturligt, vilket också sker på utbildningsförbanden, att en ständig förskjutning sker till mera stationärt ordnade övningar. Detta för att effektivisera utbildningen och så långt som möjligt utnyttja fasta anläggningar. Genom att dessa anläggningar blivit alltmer tekniska ställer de sig som en följd därav också dyrbara såväl i fråga om anläggnings- som driftkostnader. För att maximalt kunna utnyttja dessa kostsamma utbildningsanordningar måste utbildningsorganisationen efter hand smidigt anpassas så att likartad utbildning inom förbandet bedrivs i därför lämpade enheter. Om man liksom delegationen och departementschefen oreserverat binder sig för att utbildningsorganisationen från början skall ha referens i krigsorganisationen beskär man möjligheterna för förbanden att smidigt utforma utbildningen till lokala förutsättningar. Varje förbandschef måste ha stor frihet att med hänsyn till befälstillgång, befälskårernas sammansättning, antal värnpliktiga, deras fördelning på utbildningslinjer, till förfogande stående övningsområden och utbildningsanordningar m. m., skapa en utbildningsorganisation som för hans förband är ändamålsenlig. Vi anser därför att överväganden och försök bör komma till stånd för att ur såväl befälsekonomiska som utbildningsekonomiska synpunkter komma fram till rationella utbildningsenheter. Sådana försök bör göras inom de nuvarande utbildningsenheterna — förbanden — men även regionalt inom militärområdena. Såväl den grundläggande enskilda utbildningen som förbandsutbildningen på alla nivåer bör bli föremål för ingående studier. Genom en mera schematiserad skolmässig utbildning torde betydande vinster kunna åstadkommas för att effektivt utnyttja den till förfogande stående utbildningstiden. En sådan utbildningsmetodik med utnyttjande av

moderna tekniska utbildningsanordningar bör leda fram till rationella utbildningsenheter såväl lokalt som regionalt och därmed ge de bästa förutsättningar för en hög grad av effektivitet i det militära utbildningsarbetet.

Efter detta mera principiella resonemang vill vi ta upp ett par detaljfrågor i föreliggande proposition. Enligt delegationens förslag skall förbandens utbildningsavdelningar bli renodlade stabsorgan utan verkställighetsuppgifter. Detta skulle bl. a. medföra att den centrala befälsgruppen och specialinstruktörerna skulle överföras till och lyda under utbildningsbataljonscheferna. Departementschefen ansluter sig i princip till utredningens förslag.

En sådan organisation strider mot den centraliserade ledning av utbildningen inom förbanden som vi tidigare i vår motion talat för. En decentralisering i enlighet med delegationens förslag skulle enligt vår uppfattning i hög grad komplicera och försvåra ett planmässigt och effektivt utnyttjande dels av fasta utbildningsanordningar, dels av till förfogande stående befäl, särskilt sådana som i sin verksamhet är specialinriktade.

Vi delar på denna punkt arméchefens uppfattning att utbildningsavdelningen är den instans som bäst kan överblicka centrala befälsgruppers och specialinstruktörers medverkan i utbildningsarbetet.

Vid förbandens utbildningsavdelningar finns för närvarande en idrottsdetalj. Delegationen har ifrågasatt om den fysiska träningen, orientering och skjutning skall behöva sin egen stabsinstans. Med den betydelse som den fysiska konditionen måste tillmätas hos alla soldater kan vi icke dela denna delegationens uppfattning. Den idrottsliga verksamheten vid ett förband kräver en omfattande och noggrann planering och ledning. Denna verksamhet bör ledas av specialutbildad personal med erfarenhet av alla de problem som sammanhänger med gymnastik och idrott. Många av de värnpliktiga har vid inryckningen en mycket dålig fysisk kondition, som omsorgsfullt och metodiskt skall byggas upp utan att åstadkomma skador. Sådana kan bli både allvarliga och långvariga vid oförsiktig eller för hård träning. Det är enligt vår uppfattning ett stort behov av en särskild instans vid utbildningsavdelningen, som handlägger frågor rörande gymnastik och idrott.

Med hänsyn till den förtätade repetitionsövningsutbildning som VU 60 förutsätter torde det vara ändamålsenligt att även infanteriförbanden tillföres repetitionsövningsinstruktörer enligt samma normer som delegationen föreslagit för specialtruppslagen. Härigenom skulle vinnas en fastare organisation för repetitionsförbandens utbildning, som ger möjligheter att mera effektivt utnyttja den korta tid som enligt det nyligen reformerade repetitionsövningssystemet står till buds. Repetitionsövningsinstruktörer bör snart inrättas vid samtliga förband.

Under åbehopande av vad som i motionen anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att Kungl. Maj:t vid genomförande av framlagda förslag an-

gående tjänster för befäl vid arméns specialtrupper måtte beakta de i motionen framförda synpunkterna samt därvid särskilt uppmärksamma

1. behovet av överväganden och försök för att få underlag för hur framtida organisation och metodik i stort skall utformas inom den militära utbildningen,

2. att centrala befälsgrupper och specialinstruktörer skall lyda direkt under förbandens utbildningsavdelningar,

3. att en särskild stabsinstans inom utbildningsavdelningen skall handlägga och leda gymnastik och idrott vid förbandet,

4. att repetitionsövningsinstruktörer enligt de normer som delegationen föreslagit snarast inrättas vid samtliga förband.

Stockholm den 14 april 1967

Gunnar Oskarson (h)

Eric Krönmark (h)

Bengt-Olof Thylén (h)

Mårten Werner (h)